

microVET

Въвеждане на микрокредитите в цифровата ера на ПОО

Методология за разработване на курсове за обучения, свързани с микроудостоверения

Изготвено от CESIE

юли 2022 г.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Подкрепата на Европейската комисия за издаването на тази публикация не представлява одобрение на съдържанието, което отразява единствено възгледите на авторите, и Комисията не носи отговорност за използването на съдържащата се в нея информация.

Въведение

"Методологията за разработване на курсове за обучения, свързани с микроуверения" е един от основните резултати на проекта, тъй като се очаква тя да постави основите на организирания преход към нова, цифрова ера на образованието и обучението. Методологията включва както теоретични, така и практически теми, които допринасят съществено за подготовката на обучаващите организации и други доставчици на обучение за възприемане на подхода на микрокредитите, както и за адекватно изграждане на техния дигитален капацитет, който да отговаря на настоящите нужди. Документът разглежда следните теми:

- Идентифициране на потребностите на учащите (предоставяне по заявка);
- Микроуверения и цифрови удостоверения с гъвкав фокус;
- Резултати от обучението, учебно съдържание и квалификации;
- Утвърждаване на резултатите от обучението (общи насоки, европейски стандарти) и на инструментите за оценяване и анализ;
- Онлайн софтуер и инструменти за създаване на цифрово съдържание;
- Инструменти и методи за осигуряване на качеството;
- Признаване на обучението

Методологията е разработена от CESIE, като консорциумът е участвал не само в разработването на документа, но и в предоставянето на обратна връзка и предложения. Документът е изготвен на английски език и преведен на всички езици на партньорите. Тъй като подходът на микрокредитирането в момента се развива в рамките на ЕС, партньорството осигурява постоянни актуализации на методологията, за да се отговори на последните развития на национално и европейско равнище.

Методологията е фундаментална и ще послужи за разработване на курсове за професионално обучение, свързани с микроуверения, както и ще предостави на обучаващите организации и техния персонал солидна основа, върху която да стъпят при цифровия си преход към нов, по-гъвкав подход към обучението. Въпреки че се предвижда методологията да предостави интегрирано решение, което съчетава както теоретични, така и практически инструменти и методи, партньорството осъзнава, че нейната ефективност и практическо приложение следва да бъдат доказани чрез действителното разработване на курсове за микропрофесионално обучение, които ще бъдат свободно достъпни чрез хранилището за микропрофесионално обучение. Но без солидна, добре изработена и всеобхватна методология разработването на следващите резултати не може да бъде успешно осъществено с високо ниво на качество.

Разработването на методологията се очаква да улесни иновациите както по отношение на разработването на съдържанието, така и по отношение на провеждането на обучението, като постави началото на един напълно гъвкав, ориентиран към учащите се подход в образованието и обучението, като по този начин насърчи преместването на фокуса от самото обучение към крайните бенефициенти, а именно учащите се. Очаква се преходът на обучаващите организации към микроуверенията да подобри значително както привлекателността, така и качеството на предложенията за обучение, да засили сътрудничеството с пазара на труда и да инициира по-широки синергии за по-добро определяне и преодоляване на настоящите пропуски в нуждите от обучение. Освен това методологията предлага значителни възможности за повишаване на квалификацията на обучаващите организации и техния персонал за ефективно изграждане на техния цифров капацитет, формиран от настоящите

обстоятелства и изисквания към плановете за цифров преход и въздействието на COVID-19 при предоставянето на пречките в образование и обучение. Не на последно място, въпреки че методологията е насочена по-специално към обучителните организации и центровете за професионално образование и обучение, партньорството гарантира, че и други заинтересовани страни, които предоставят различни видове обучение, включително, но не само, професионални камари, висши учебни заведения и публични организации, ще имат възможност да се възползват от нейното използване.

Идентифициране на нуждите на учащите

За да се разработят и приложат курсове по професионално обучение и образование, е от основно значение да се разберат и развият знания по няколко ключови теми. Една от тях е определянето на потребностите на обучаемите. Винаги, когато се провежда образователен курс или дейност, е важно да се предоставят на учащите се учебни ресурси, които отговарят на техните потребности. За да се направи това, е необходимо да се знае какви са потребностите от обучение. Това може да звучи лесно, но не е проста задача.

Как се определят нуждите от обучение? Има няколко стъпки, които могат да бъдат предприети, за да се оценят образователните потребности на учащите, за да се подберат най-ефективните учебни материали и методики за тях.

На първо място, какви са нуждите от обучение? Потребностите от учене могат да се опишат като определени качества и дейности, от които учащите се нуждаят в учебните материали, за да могат да учат ефективно от тези материали и методики. Всъщност тези качества обхващат както **съдържанието на** самият учебен материал, така и **метода на преподаването му**:

Съдържанието се отнася до това, което се преподава в даден учебен материал: какви знания и умения предоставя на своите потребители и на какви въпроси им отговаря. То може да се отнася и до това какво "ниво" на обучение предлага, например дали отговаря на нуждите на начинаещи или на напреднали учащи с повече опит.

Методът на преподаване се отнася до начина, по който материалът предоставя знания на учащите, как ги обучава. Това включва какъв вид носител използва материалът (напр. писмен, аудио или видео), с каква скорост се преподава и доколко е достъпен за потребителите във всеки един момент.

Потребностите от обучение са разликата между настоящото ниво на знания и умения на учащия и нивото на знания и умения, необходими за изпълнението на дадена задача или набор от задачи. Ето защо познаването на потребностите на учащия е много важно, за да се изберат правилните учебни материали и методика, които ще помогнат на доставчика на образователни курсове да получи необходимата помощ, за да направи учебната дейност достъпна, ефективна, полезна и ангажираща.

Защо е важно дадена учебна дейност да е **достъпна**?

Изборът на учебни материали въз основа на потребностите на хората от обучение означава да се изберат учебни материали, които те могат да използват най-лесно. Учебните материали трябва да бъдат адаптирани към нуждите на хората от физическа и психическа достъпност, които се различават при различните учащи. Съществуват няколко примера по отношение на това колко достъпни трябва да бъдат ресурсите за хора със специфични потребности (като

здравословни проблеми и увреждания), но друг фактор, който трябва да се вземе предвид, особено при провеждането на онлайн курсове, е уменията на потребителите и учащите да боравят с онлайн базирани дигитални ресурси, способността им да се ориентират в тях и да бъдат успешни в образователните си начинания.

Защо е важно дадена учебна дейност да бъде **съобразена с нуждите на обучаемия**?

От само себе си се разбира, че доставчикът на образователни курсове иска да постигне максимална ефективност за своите обучаеми, за да спечели доверие и положителна обратна връзка, както и да помогне на обучаемите да постигнат очакваните резултати от обучението. Най-ефективното обучение се предоставя на правилното ниво. Учебен материал, който е твърде лесен и елементарен за определената аудитория, може да се окаже загуба на време за всички участващи страни. От друга страна, учебен материал, който е за твърде напреднали, е също толкова вероятно да бъде неефективен, тъй като обучаемите биха могли да прекарат по-голямата част от времето си за обучение в опити да възстановят липсващите знания. Най-ефективните от гледна точка на времето, учебни ресурси са тези, които са за хората на тяхното ниво и им помагат да изграждат знания и умения с оптималната им скорост на учене. Разбира се, методологиите също играят много важна роля и задължават доставчика на образователната дейност да разбере своята целева група и групите обучаеми, за да осигури и избере правилните методологии, инструменти и начин на предоставяне, които ще гарантират успеха и ефективността на самата учебна дейност. Това означава, че съобразената с нуждите на обучаемите учебна дейност е тази, която е наистина ефективна за тях.

Защо е важно дадена учебна дейност да е **подходяща**?

Особено в областта на микрокредитите полезността е от основно значение. Обучаващите се искат бързо да придобият знанията и уменията, необходими за конкретна област, или да запълнят празнина в образованието си, която ще им помогне за кратко време да достигнат по-добро състояние в краткосрочен план. Най-полезните образователни дейности и учебни ресурси са тези, които помагат на учащите се в това, което се стремят и борят да постигнат на работното място или за бъдеща кариера, или тези, които помагат на хората да напреднат в ролята си в организацията, в която работят или се опитват да работят.

Защо е важно дадена учебна дейност да е **ангажираща**?

Най-успешните учебни дейности са тези, които са наистина ангажиращи за аудиторията и които са подходящи за учащите и отговарят на техните интереси и цели. Ученето е по-ангажиращо, когато хората научават за неща, които ги интересуват и които са от значение за тях. Възможно е също така да се мотивират да учат, знаейки, че самото учене ще помогне за постигането на дадена цел, резултат или бъдещи очаквания. Осигуряването на увлекателни учебни материали и методики не е лесна задача и означава, че дадена образователна дейност трябва да бъде направена приятна и много целенасочена към нуждите на учащите.

Анализ на потребностите

Анализът на потребностите е оценка на уменията, необходими за извършване на предстоящите образователни дейности, на уменията, които се познават в момента, и на инструментите за разбиране на разликата между това къде се намира обучаемият сега и къде трябва или иска да бъде. Едно от многото предимства е, че доставчикът на образователни услуги ще може по-ефективно да преодолее разликата чрез специфично стратегическо обучение и развитие. За да

се планира и извърши анализ на потребностите въз основа на резултатите и целите на обучението, е възможно да се действа стъпка по стъпка:

- a) Имайте ясно предвид, какви ще са резултатите от обучението и какви умения иска да преподаде образователната дейност и ги представете ясно на учащите, за да могат те да развият ясни и разумни очаквания;
- b) Оценете по възможно най-добрия начин настоящото ниво на умения и знания на обучаемите по отношение на конкретната тема, която ще бъде предмет на образователната дейност;
- c) Идентифицирайте разликата в уменията, ако има такава, между очакваните резултати от образователната дейност и началната точка на повечето обучаеми;
- d) Адаптирайте, променяйте, модифицирайте, доразвивайте или подобрявайте образователната дейност на всички нива въз основа на обратната връзка, предоставена от учащите, за да отговорят на техните нужди по най-добрия възможен начин и по-ефективно и ефикасно;
- e) Провеждайки обучението и образователната дейност, опитайте да съберете повече обратна информация по време на самата дейност;
- f) Оценете резултатите в края на обучителните дейности, за да се прецените дали е запълнен образователният дефицит, дали са постигнати резултатите от обучението и дали обучаемите са удовлетворени.

Какви инструменти трябва да се използват за извършване на анализ на потребностите?

Най-разпространеният е, разбира се, въпросникът. Особено при дейности за обучение, които се осъществяват в цифров формат, въпросниците за оценка са най-лесното и просто решение за ефективно и ефикасно събиране на обратна връзка от обучаемите. Въпросниците преди учебната дейност и след нея, като инструмент за оценка, са много важен инструмент, способен да осигури полезна обратна връзка, ако е добре подготвен.

Потребностите от учене се отнасят до специфичните нужди на всяко лице по отношение на ресурсите, от които то се учи. Това включва учебното съдържание и нивото, на което се преподава, както и средата, в която се преподава. Важно е да се знае какви са потребностите на учащите от учене, за да е възможно да се изберат и предоставят учебните ресурси, които са най-подходящи за всеки ученик. Това ще даде на всеки от тях много по-добра възможност за учене. Също така е важно да се установи какъв е специфичният стил на учене на всеки човек и какви нужди от достъпност има той. По този начин курсовете могат да предоставят на обучаемите учебни материали, които са достъпни и им помагат да усвоят пълния си потенциал.

Микроудооверения и цифрови удооверения

¹Малкият учебен опит, като например кратки курсове, водещи до микроудооверения, дава възможност за целенасочено придобиване на умения и компетентности, адаптирани към бързо променящото се общество и пазар на труда, като същевременно не замества традиционните квалификации. Тяхната цел е да се допълват. Европейският подход към микрокредитите има за цел да предостави ясно определение и европейски стандарти, които да позволят резултатите от обучението в тези малки курсове да бъдат лесно разпознаваеми и разбираеми за работодателите, учащите и институциите за образование и обучение, както и ръководни принципи, които да се вземат предвид при разработването или издаването на висококачествени микрокредити. Общите подходи за разработване и използване на микропоказатели на равнище ЕС могат да подкрепят и засилят националните усилия за тяхното качество, прозрачност, трансгранична съпоставимост, признаване и преносимост. Те могат също така да спомогнат за изграждането на доверие в микропоказателите в полза на учащите, работодателите и институциите за образование и обучение.

Какво е микрокредитиране?

Европейският подход към микроудооверенията предлага общо определение, което е валидно за всички сектори на образованието и сферата на труда и отразява обществената мисия на институциите за образование и обучение, включително висшите училища и институциите за професионално образование и обучение (ПОО), неформалните доставчици на услуги, както и на работодателите и участниците на пазара на труда. "Микрокредитирането" е запис на резултатите от обучението, които обучаемият е придобил след малък по обем учебен процес. Тези резултати от ученето са оценени спрямо прозрачни и ясно определени стандарти. Курсовете, които водят до микрокредитиране, са предназначени да предоставят на учащия се специфични знания, умения и компетентности, които отговарят на обществените, личните, културните нужди или нуждите на пазара на труда. Микроудооверенията са собственост на учащия, могат да се споделят и са преносими. Те могат да бъдат самостоятелни или комбинирани в по-големи удооверения. Те са подкрепени от осигуряване на качество, следващо договорените стандарти в съответния сектор или област на дейност."

Какви стандартни елементи на ЕС трябва да включва?

Основата на доверието в микропотвържденията е прозрачността. Микроудооверенията трябва да бъдат ясно идентифицирани като такива с елементи, които позволяват на учащите, институциите за образование и обучение, агенциите за осигуряване на качество и работодателите да разберат стойността и съдържанието на микроудооверенията и да ги сравняват. Европейският подход към микропоказателите предлага списък с критични информационни елементи, които всеки документ за микрокредит трябва да предоставя:

Задължителни елементи:

- Идентифициране на обучаемия;
- Заглавие на микрокредитацията;
- Държава/регион на издаващия документ;
- Издаващ орган;
- Дата на издаване;
- Резултати от обучението;

---

¹Европейска комисия (2021 г.) ЕВРОПЕЙСКИ ПОДХОД КЪМ МИКРОУДООВЕРЕНИЯТА, декември 2021 г.

- Предполагаме обем работа, необходим за постигане на резултатите от обучението (в ECTS кредити, когато е възможно);
- Ниво (и цикъл, ако е приложимо) на учебния процес, водещ до микрокредитирането (ЕКР, QF-ЕНЕА), ако е приложимо;
- Вид на оценяването;
- Форма на участие в учебната дейност;
- Вид на осигуряването на качеството, използвано в основата на микрокредитацията.

Незадължителни елементи, когато е уместно (неизчерпателен списък):

- Предварителни условия, необходими за включване в учебната дейност;
- Надзор и проверка на самоличността по време на оценяването (без надзор, без проверка на самоличността, под надзор, без проверка на самоличността, под надзор онлайн или на място, с проверка на самоличността);
- Постигната оценка;
- Възможности за интегриране/натрупване (самостоятелен, независим микрокредитив / интегриран, който може да се натрупва към друг кредитен документ);
- Допълнителна информация.

Как да създаваме и издаваме микроудостоверения?

При разработването и издаването на микроудостоверения трябва да се спазват някои основни принципи. Десетте принципа, представени по-долу, определят естеството на микропоказателите и предлагат насоки за разработването и издаването на висококачествени микроудостоверения. Десетте принципа подчертават основните характеристики на европейския подход към микропоказателите. Те са универсални и могат да се прилагат във всяка област или сектор.

1) Качество

Микропоказателите подлежат на вътрешно и външно осигуряване на качеството от системата, която ги създава (напр. образованието, обучението или пазара на труда, в който се разработва и предоставя микропоказателят). Процесите за осигуряване на качеството трябва да са подходящи за целта, да са ясно документирани, достъпни и да отговарят на нуждите на учащите и заинтересованите страни. Външното осигуряване на качеството се основава предимно на оценката на доставчиците (а не на отделните курсове) и на ефективността на техните вътрешни процедури за осигуряване на качеството.

Доставчиците трябва да се уверят, че вътрешното осигуряване на качеството обхваща всички изброени по-долу елементи:

- Цялостното качество на самия микроудостоверителен документ;
- Качеството на курса, когато е приложимо, водещ до микрокредитирането;
- Отзиви на обучаемите за учебния курс, довел до получаването на микрокредитацията;
- Отзиви от колеги, включително от други доставчици и заинтересовани страни, за учебния опит, довел до получаването на микрокредитацията.

2) Прозрачност

Микроудостоверенията са измерими, сравними и разбираеми, с ясна информация за резултатите от обучението, работното натоварване, съдържанието, нивото и офертата за обучение, според случая.

Работно натоварване

- Институциите за висше образование следва да използват Европейската система за трансфер и натрупване на кредити (ECTS) и да спазват принципите в приложение V към Препоръката за ЕКР, когато това е възможно, за да докажат условното натоварване, необходимо за постигане на резултатите от обучението по микрокредитацията;
- Доставчиците, които не използват ECTS, могат да използват други системи или видове информация, които могат ефективно да опишат резултатите от обучението и работното натоварване в съответствие с принципите в приложение V към Препоръката за ЕКР.

Квалификационна рамка/система

- Микроуверенията могат да бъдат включени в националните квалификационни рамки/системи, когато това е уместно и в съответствие с националните приоритети и решения. Националните квалификационни рамки/системи са свързани с Европейската квалификационна рамка, а за квалификациите за висше образование се самосертифицират с квалификационната рамка на Европейското пространство за висше образование, което може допълнително да подпомогне прозрачността и доверието в микрокредитите.

Информация за предлагането на микроуверения

Системите за микроуверения следва да предоставят прозрачна и ясна информация, която да послужи за основа на системите за ориентиране на учащите в съответствие с националните практики и нуждите на заинтересованите страни:

- Информацията за доставчиците на микроуверения следва да се публикува в регистри или да се включи в съществуващи такива. Доставчиците на висше образование (и други съответни доставчици) следва да бъдат включени, когато е възможно, в базата данни за резултатите от външното осигуряване на качеството (DEQAR), въз основа на осигуряване на качеството в съответствие със Стандартите и насоките за осигуряване на качеството в Европейското пространство за висше образование (ESG);
- Информацията за възможностите за учене, които водят до получаване на микрокредити, следва да бъде достъпна и лесно да се обменя чрез съответните платформи, включително Европас.

3) Уместност

Микропоказателите следва да бъдат замислени като отделни, целенасочени учебни постижения, а възможностите за учене, водещи до тях, се актуализират при необходимост, за да се отговори на установените учебни потребности. Насърчава се сътрудничеството между организациите за образование и обучение, работодателите, социалните партньори, други доставчици и ползватели на микрокредити, за да се повиши значението на микрокредитите за пазара на труда.

4) Валидна оценка

Резултатите от обучението с микрокредити се оценяват по прозрачни стандарти, както и по методики, които гарантират, че валидната оценка се извършва от действителния човек, когото иска да оцени.

5) Пътеки за обучение

Микроуверенията са разработени така, че да подпомагат гъвкавите начини на обучение, включително възможността за натрупване, валидиране и признаване на микроуверения от различни системи.

Компактност

Микроудоверенията са проектирани да бъдат модулни, така че да могат да се добавят други микроудоверения за създаване на по-големи удоверения. Решенията за натрупване или комбиниране на удоверенията се вземат от приемащата организация (напр. институции за образование и обучение, работодатели и др.) в съответствие с техните практики и следва да подкрепят целите и нуждите на учащия.

Утвърждаване на неформалното и самостоятелното учене

Получаването на микрокредити е възможно след оценка на резултатите от ученето, получени или чрез специален курс, водещ до микрокредитиране, или въз основа на оценка на резултатите от ученето, получени в резултат на неформално и самостоятелно учене.

6) Признание

Признаването има ясно изразена сигнална стойност за резултатите от обучението и проправя пътя за по-широко предлагане на подобни малки учебни преживявания по сравним начин в целия ЕС. Микроудоверенията се признават за академични цели или за целите на заетостта въз основа на стандартните процедури за признаване, използвани при признаването на чуждестранни квалификации и периоди на обучение в чужбина, когато става въпрос за микроудоверения, издадени от доставчици на официално образование.

7) Преносимост

Микроудоверенията са собственост на притежателя на удоверението (учащия) и могат да се съхраняват и споделят лесно от притежателя на удоверението, включително чрез защитени цифрови портфейли (напр. Europass), в съответствие с Общия регламент относно защитата на данните. Инфраструктурата за съхраняване на данни се основава на отворени стандарти и модели на данни, Това осигурява оперативна съвместимост и безпроблемен обмен на данни и позволява безпроблемни проверки на автентичността на данните.

8) Ориентирани към учащите

Микроудоверенията са разработени така, че да отговарят на нуждите на целевата група обучаеми. Обучаващите се участват в процесите на вътрешно и външно осигуряване на качеството и тяхната обратна връзка се взема предвид като част от непрекъснатото усъвършенстване на микрокредитацията.

9) Автентичен

Микроудоверенията съдържат достатъчно информация, за да се провери самоличността на притежателя на удоверението (обучаемия), правната идентичност на издателя, както и датата и мястото на издаване на микроудоверението.

10) Информация и насоки

Информацията и съветите относно микроудоверенията следва да бъдат включени в услугите за ориентиране в областта на ученето през целия живот и да достигат до възможно най-широки групи учащи се по приобщаващ начин, като подпомагат избора на образование, обучение и кариера.

Резултати от обучението, учебни единици и квалификации

Въведение

В днешно време се забелязва нарастващ интерес към валидирането и микроудостоверенията, което заедно с променящия се характер на квалификациите и удостоверенията оказва важно влияние върху стойността на уменията и компетенциите в областта на ПОО, както и върху способността на хората да подобряват своя учебен и професионален статус.

Ето защо е изключително важно да се засили ролята на доставчиците на ПОО и обучение. Освен това за всички трябва да са достъпни гъвкави и модулни възможности за обучение. Тези възможности трябва да отговарят на целенасочените нужди за преквалификация или повишаване на квалификацията, за преодоляване на конкретни пропуски в уменията и квалификацията, както и за осигуряване на широко признато валидиране на резултатите от обучението. Проектът MicroVET има за цел да запознае съответните заинтересовани страни с националните квалификационни рамки и процесите за признаване на умения и квалификации.

Признаването на успешното завършване на образованието или обучението, на успеха на тест или изпит, или дори на изискванията на дадено лице за влизане в професия в официален регистър, всъщност е квалификация. Съгласно Препоръката на Съвета от май 2022 г. "Квалификациите са по-прозрачни и сравними, когато са представени в документи, които включват позоваване на приложимото ниво на ЕКР и описание на постигнатите резултати от обучението"². В тази връзка трябва да се спомене, че нараства необходимостта от използване на набор от общи принципи за представяне на квалификациите, за да се улеснят учащите, служителите и работодателите да разберат съдържанието на конкретна квалификация (Cedefop, 2017 г.)³.

Методология за подходящо определяне на резултатите от обучението

Методологията за разработване на курсове за микропрофесионално обучение, свързани с микрокредити, ще доведе до повишаване на качеството и привлекателността на предложенията за обучение на ПОО, тъй като микрокредитите удостоверяват резултатите от краткосрочното обучение и като се има предвид, че резултатите от обучението включват елементите, от които човек се нуждае, за да се развива на непрекъснато развиващия се пазар на труда и в обществото. Освен това това е един от най-желаните резултати от програмата за обучение, както се посочва в "Доклад за текущото състояние на микрокредитите", изготвен от партньорството по проекта microVET, за да се улесни прилагането на описаната понастоящем методология.

За да се постигне това, курсовете, които ще бъдат разработени в рамките на проекта за микропрофесионално образование и обучение, ще бъдат разработени по начин, който ще предостави на учащите се специфични знания, умения и компетентности, съответстващи на нуждите на пазара на труда и на обществените и личните потребности на учащите се.

Резултатите от ученето са "...твърдения за това какво трябва да знае, разбира и/или да може да прави човек в края на учебния процес, които се определят по отношение на знанията, уменията, отговорността и самостоятелността" (Препоръка на Съвета, 2017 г.).

---

² ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА от 22 май 2017 година относно Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот и за отмяна на Препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 година за създаване на Европейска квалификационна рамка за учене през целия живот (2017/C 189/03). 22/07/2017, Официален вестник на Европейския съюз.

³ Cedefop (2017 г.). Дефиниране, писане и прилагане на резултатите от ученето: европейски наръчник.

Резултатите от обучението оказват влияние върху предоставянето на ПОО. Те са форма на общ език по отношение на съдържанието и профила на програмата за ПОО и квалификациите, което позволява дискусия между заинтересованите страни. Записът на резултатите от ученето, които обучаемият е придобил след малък обем учене, всъщност е микрокредитиране според европейския подход по темата (Cedefop, 2022)⁴.

Резултатите от обучението трябва да бъдат ясни (без двусмислени думи) и измерими, като определят какво трябва да разбират учащите след приключване на обучението, като по този начин играят важна роля при оценяването и оценката. Освен това те трябва да са подходящи за нивото на обучаемите, да са съобразени със съдържанието на курса и да са ориентирани към обучаемите (Gronlund & Brookhart, 2009)⁵. Съобразяването на преподаването/обучението и оценяването с планираните резултати от обучението също е от съществено значение.

А полезните резултати от обучението включват:

- глагол (в бъдеще време), който определя наблюдаемо действие (повечето налични списъци с подходящи глаголи се основават на таксономията на целите на обучението на Бенджамин Блум, 1956 г.);
- описание на това, което обучаемият ще може да прави;
- условията, които се изискват, за да може обучаемият да направи това, което е описано по-горе;
- нивото на представяне, което обучаемият може да достигне.

Идеалният брой на резултатите от обучението при разработването на план за оценяване трябва да бъде от три до пет, за да се избегне както недостатъчната информация, така и сложните условия за оценяването им.

Струва си да се отбележи, че през 2017 г. CEDEFOP публикува наръчник за определяне, написване и прилагане на резултатите от ученето, който представлява инструмент, разработен за тези, които участват в определянето и написването на резултатите от ученето не само в образованието и обучението като цяло, но и в професионалното обучение в частност.

Учебни единици като резултати от обучението

В европейските страни квалификациите, придобити чрез професионално образование и обучение (ПОО), са разнообразни, тъй като се влияят от специфичните условия в отделните страни в социално-икономически, трудов и традиционен аспект. В ПОО и висшето образование по-голямата част от квалификациите се развиват в единици. Освен това с последните изменения на Закона за ПОО (2014 г. и 2018 г.) се въведоха единици за резултатите от ученето, които представляват процедура за валидиране на компетентностите, придобити в неформалното и самостоятелното учене, както и мерки за трансфер и натрупване на кредити в ПОО.

Освен това Европейската система за трансфер на кредити в професионалното образование и обучение (ECVET), ръководена от препоръка на европейско равнище, разглежда, наред с други въпроси, описанието на квалификациите в единици резултати от обучението. Единицата (ECVET), е " Набор от знания, умения и/или компетентности, които представляват

⁴Cedefop (2022 г.). Delivering VET and qualifications (посетен на 01.09.2022 г.). <https://www.cedefop.europa.eu/en/themes/delivering-vet-qualifications>

⁵Gronlund, N. E., & Brookhart, S. M. (2009). Writing Instructional Objectives (8th Edition). Upper Saddle River: Pearson Education Inc.

съгласувана част от квалификацията. Единицата може да бъде най-малката част от квалификацията, която може да бъде оценена, прехвърлена, валидирана и евентуално сертифицирана. Единицата може да бъде специфична за една квалификация или обща за няколко квалификации." (Cedefop, 2014 г.)⁶. Ето защо е важно, че по тази причина единиците с резултати от ученето трябва да бъдат структурирани по цялостен начин, да бъдат логични и доказуеми. Единиците могат да бъдат специфични за една квалификация или за няколко квалификации. Те могат да описват и допълнителни квалификации, които не са част от официална квалификация (ECVET, 2022)⁷.

Учебните единиците могат да бъдат представени в кредитни точки. По този начин те могат да бъдат сравнявани по важност с други единици или дори с цялата квалификация.

При проектирането на единицата трябва да се предвиди цялостен и структуриран учебен процес и освен това ясни критерии за оценяване и договорени резултати от обучението в споразумение за обучение. Важно е също така да бъде договорен обхватът на резултатите от ученето, както и продължителността на мярката за мобилност. Работните задачи, работните процеси, сферите на работа, областите на действие и областите на компетентност могат да служат като основа за определяне на такива единици.

Трябва също така да се отбележи, че при определянето на учебните единици се прилагат следните критерии: Те трябва да са възможно най-независими от други единици, да включват всички необходими резултати от обучението, да не са много обширни, за да се гарантира, че определените резултати от обучението могат да бъдат постигнати за определеното време и да могат да бъдат оценени (ECVET, 2022). Когато се казва, че дадена единица трябва да може да бъде оценена, се подразбира, че те са написани или по отношение на резултатите от ученето, или на компетентностите.

За единицата, която е описана с помощта на принципите на ECVET, се предоставя най-малко следната информация:

- Общите заглавия на уроците (трябва да са точни, кратки и да предлагат информация за съдържанието на урока и нивото на трудност).
- Общите квалификационни заглавия.
- Референцията на квалификацията според нивата на ЕКР и НКР.
- Резултатите от обучението, съдържащи се в единиците (обикновено изразени като знания, умения и компетентности).
- Процедурите и критериите за оценяване на съответните резултати от обучението.
- Свързаните с това точки от ECVET.

---

⁶Cedefop (2014 г.). Терминология на европейската политика в областта на образованието и обучението: подбор на 130 термина. Второ издание. Люксембург: Служба за публикации.

⁷ ECVET (достъпно на 31.08.2022 г.). Географска мобилност в професионалното образование и обучение Насоки за описание на единици резултати от обучението <http://www.ecvet-info.de/>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Подкрепата на Европейската комисия за издаването на тази публикация не представлява одобрение на съдържанието, което отразява единствено възгледите на авторите, и Комисията не носи отговорност за използването на съдържащата се в нея информация.

Утвърждаване на резултатите от обучението, инструментите за оценка и оценяване

Значението на валидирането на резултатите от обучението за проекта за микрокредити

Валидирането на резултатите от ученето, постигнати чрез неформално и самостоятелно учене, може да бъде от голямо значение за подобряване на пригодността за заетост и мобилността и за повишаване на мотивацията за учене през целия живот, особено в случаите на лица в неравностойно социално-икономическо положение или лица с ниска квалификация⁸.

Един от резултатите, които проектът microVET предвижда да постигне, е да изгради капацитета на обучителите и доставчиците на обучение за възприемане на нови, иновативни подходи за разработване и предоставяне на обучение, което ще доведе до валидиране на резултатите от обучението. За да се постигне това, този резултат от проекта, целящ да предостави методология за разработване на курсове за микропрофесионално обучение, свързани с микроудостоверения, се счита за съществен и за да се гарантира неговата адекватност, е взет предвид докладът за текущото състояние, предоставен за целите на този резултат от проекта.

Четири етапа на валидиране

"Валидиране на неформално и самостоятелно учене означава процес на потвърждаване от страна на компетентен орган, че дадено лице е придобило, измерено спрямо съответен стандарт, и се състои от следните четири отделни етапа: идентифициране чрез диалог на конкретния опит на лицето, документиране, за да се види опитът на лицето, официална оценка на този опит и сертифициране на резултатите от оценката, което може да доведе до частична или пълна квалификация"⁹.

Първата фаза - фазата на определяне на придобитите знания, умения и компетентности - често включва активното участие на консултанти, които имат способността да водят ефективен диалог с кандидата и да му посочват подходящи инструменти.

За етапа на документиране, свързан със събирането на доказателства за постигнатите резултати от обучението, трябва да се обърне специално внимание на преносимостта на доказателствата, която следва да бъде координирана в известна степен на национално и европейско равнище³.

Етапът на оценка е описан по-подробно в следващата подглава.

Що се отнася до етапа на сертифициране, следва да се отбележи, че резултатите от обучението, които може да са постигнати чрез неформално и самостоятелно учене, могат да бъдат под формата на квалификация или кредити, водещи до квалификация, или дори под друга форма, според случая. "¹

Много е важно целта и различните етапи на процеса на валидиране да бъдат ясно определени и съобщени на отделните кандидати. Степента, до която процесът на валидиране на резултатите от обучението може да бъде пренасян и обменян, е много тясно свързана със

---

⁸ ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА от 20 декември 2012 година относно валидирането на неформалното и самостоятелното учене (2012/С 398/01), 20/12/2012, Официален вестник на Европейския съюз.

⁹ ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА от 22 май 2017 година относно Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот и за отмяна на Препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 година за създаване на Европейска квалификационна рамка за учене през целия живот (2017/С 189/03). 22/07/2017, Официален вестник на Европейския съюз.

степеня, до която полученият документ - т.е. сертификатът - е надежден за съответните заинтересовани страни. Чрез този процес може да се посочи начинът, по който са били планирани и проведени горепосочените етапи.

Сертифицирането е свързано с последната фаза на валидиране и най-често представлява форма на присъждане (или дори лиценз, който дава право да се изпълняват конкретни задачи) на официална квалификация. За да се стигне до сертифициране, се изисква оценка, която официално потвърждава успешното постигане на даден резултат от обучението спрямо определен стандарт. От съществено значение е органът за присъждане да е надежден и легитимен и да се ползва с обществено доверие, в противен случай стойността на сертификата е ниска. Стандартът (професионален или обучителен/образователен) спрямо оценката, която ще бъде извършена, също е от много съществено значение за валидирането и получените резултати, тъй като ако например се счита за слаб или ако е остарял, оценката спрямо него ще доведе до слаб сертификат.

Не на последно място, трябва да се спомене, че мерките за валидиране и мерките за осигуряване на качеството са свързани помежду си и следователно засягат както доверието, така и надеждността¹⁰.

Оценка на резултатите от обучението

Оценяването на резултатите от ученето се отнася до "Процес на оценяване на знанията, ноу-хау, уменията и/или компетенциите на дадено лице спрямо предварително определени критерии (очаквания за учене, измерване на резултатите от ученето). Оценяването обикновено е последвано от сертифициране."¹¹ Следователно се посочва, оценка на писмени или други форми на доказателства.

Като цяло стандартите, основани на резултатите от обучението, благоприятстват валидирането. Във всеки случай оценката, която ще се използва, трябва да бъде представена по прозрачен начин.

Съгласно европейския подход към микроудостоверенията видът на приложената оценка е задължителен елемент от информацията, която микроудостоверението трябва да предоставя. Обикновено оценките, които трябва да описват подробно своите изисквания (като в настоящия случай), са предимно обобщаващи, без да се изключва формиращата оценка. По-подробно казано, обобщаващото оценяване има за цел да оцени обучението на ученика в края на дадена учебна единица спрямо стандарт и/или критерий, докато формиращото оценяване има за цел да наблюдава обучението на ученика, за да предостави обратна връзка с цел подобряване на преподаването и ученето.

Инструменти за оценка

Много от инструментите за оценяване, използвани при неформалното и самостоятелното учене, са доста сходни с тези при формалното образование и обучение. Съществената разлика между инструментите за оценяване, използвани при формалното и неформалното и самостоятелното учене, е, че докато първите се прилагат при голям брой ученици и се отдава по-малко значение на специфичните нужди на отделните хора, във втория случай те трябва да бъдат разработени, като се вземат предвид специфичното обучение за всеки отделен ученик и рамката, в която това обучение е проведено.

¹⁰ Cedefop (2015 г.) Европейски насоки за валидиране на неформалното и самостоятелното учене. Reference series 104 Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2015 г.

¹¹ Cedefop (2014 г.). Терминология на европейската политика в областта на образованието и обучението: подбор на 130 термина. Второ издание. Люксембург: Служба за публикации.

Методологията за определяне на инструментите за оценка взема предвид:

- Дали инструментите за оценка, които ще бъдат избрани, ще бъдат адаптирани към индивидуалните нужди и характеристики на лицето;
- ако при избора на инструмент за оценка се отчита неговата надеждност и/или валидност;
- дали референтната точка (стандартът), която ще се използва, се счита за подходяща за отразяване на индивидуалните различия, които характеризират неформалното и самостоятелното учене.

Условията (процедурата, инструментите и съответните стандарти за оценяване/оценяване) за оценяване също трябва да бъдат ясно определени и съобщени на заинтересованите страни (кандидати, работодатели и ПОО).

Освен това валидността на даден инструмент за оценка (която показва дали измерва това, което е предвидено) е един от основните критерии, на които трябва да отговаря. Други критерии, които се считат за необходими за оценка на инструментите за оценяване, са: надеждност, справедливост, познавателен обхват и пригодност за целта на оценяването.

Надеждността се отнася до нивото, до което подобни резултати биха били постигнати всеки път, когато дадено лице се оценява при едни и същи обстоятелства. Справедливостта се отнася до степента, до която решението за оценка не е несправедливо (т.е. културна несправедливост). Познавателният обхват е свързан с въпроса дали инструментът за оценяване позволява на оценителите да преценят дълбочината на ученето на индивида. И накрая, пригодността за целта на оценяването е свързана с потвърждението, че инструментите са подходящи за предвидената употреба.

Може да не се изисква само един инструмент за правилното завършване на оценката. Например комбинация от писмени тестове и практически задачи може да бъде по-достатъчна, вместо да се използват само писмени тестове като инструмент за оценяване. По-долу са дадени примери за прилагани инструменти за оценка:

- Дебати: Дебатът позволява на кандидата да покаже своите комуникационни умения, освен нивото на своите знания.
- Декларативни методи: Свързани са с декларацията на кандидата за неговите компетенции и обучение (вид самооценка), която обикновено се подписва от 3rd страна. Този метод се използва главно в комбинация с други, които могат да бъдат оценени по по-независим начин.
- Интервюта: Това е идеален инструмент, когато трябва да се оценяват съдии и ценности или когато е необходима допълнителна информация.
- Наблюдение: Поведението на кандидата в определена среда се оценява от друг човек.
- Метод на портфолиото: Той се отнася до систематизирано събиране на материали (например документи, свързани с оценката на изпълнението), които представят и потвърждават уменията и знанията, придобити чрез опита.
- Представяне: Официалното представяне на кандидата пред експертен съвет може да даде информация за комуникационните му умения, както и за други умения, като например аналитичните.
- Симулация: Това е практическа демонстрация от страна на кандидата в среда, симулирана в реални условия.
- Тестове и изпити: Тестовите могат да бъдат устни или практически и се използват широко поради ниската им цена и справедливостта им³.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Подкрепата на Европейската комисия за издаването на тази публикация не представлява одобрение на съдържанието, което отразява единствено възгледите на авторите, и Комисията не носи отговорност за използването на съдържащата се в нея информация.

Онлайн софтуер и инструменти за създаване на цифрово съдържание

Какво представлява интерактивното обучение?

Интерактивното учене е практически подход към образованието, целящ да ангажира обучаемите и да засили активното им участие в преподавания предмет чрез направлявано социално взаимодействие и използване на цифрови инструменти.

Учебните дейности с осъзната структура са разработени с помощта на нови и по-практични техники, които успяват да предизвикат емоциите на учащите и да насърчат груповото учене¹². Конвенционалните дейности за "домашна работа", като прилагане на темите от курса, решаване на проблеми, работа по въпроси, се извършват заедно "на място", докато класическите дейности "на място", като слушане на лекции от курса, се заменят с видеоклипове, четене и използване на онлайн ресурси.

По този начин любопитството на учащите се засилва, като те се запознават с темите предварително, а след това им се възлагат задачи, проекти, въпроси от сценариите на цифровите учебни курсове, както и симулации, казуси или ролеви игри, които ги ангажират с техните връстници и преподаватели в интерактивна и енергична учебна среда.

Следователно интерактивното обучение е цялостна методология, която съчетава както онлайн, така и офлайн компоненти и заедно с тях създава пълноценно образователно преживяване.

Защо да използвате интерактивно обучение?

В сферата на обучението терминът "взаимодействие" има много общо с активния подход на учене, който може да има следните предимства, които са важни в процеса на обучение:

- ✓ предизвикване на емоции у учащите и следователно улесняване на ученето
- ✓ Повишаване на ангажираността на обучаемите и фокусиране върху тях
- ✓ Повишаване на способността за запаметяване на обучаемите с помощта на практически дейности, елементи, базирани на сценарии, мултимедия и игри

Цифрови ресурси за създаване на интерактивно и ангажиращо учебно съдържание

В днешния технологичен свят фактът, че човек има достъп до множество медийни инструменти, е един от най-вълнуващите и ефективни аспекти на дизайна на обучението. За да създават цифрово съдържание за курсове за електронно обучение, учителите разполагат с голямо разнообразие от налични цифрови ресурси, от които могат да избират (ориентировъчно):

1. [Снимки/аудио/графики](#)
2. [Анимации и карикатури](#)
3. [Интерактивни](#) видеоклипове
4. [Инструменти за разработка на игри и симулации](#)
5. [Инструменти за създаване на електронно обучение](#)

¹² Silberman, M. и Viech, E., 2022 г. *Активно обучение: Наръчник с техники, дизайни, примери и съвети.*

По-долу ще намерите основна информация и съвети за това как да направите съдържанието на курса си интерактивно с помощта на безплатни цифрови инструменти.

1) Добавяне на изображения/аудиоклипове/графики към съдържанието на вашия курс (отворен лиценз)

Добавяне на изображения, които са свободни от авторски права и са подходящи за съдържанието

Най-лесният начин да направите съдържанието по-привлекателно и да ангажирате обучаемите е да включите изображения, които илюстрират съдържанието или са свързани с курса. Когато търсите изображения, не забравяйте да изберете такива, които са свободни от авторски права, и няма да се налага да се занимавате с проблеми, свързани с интелектуалната собственост. Не забравяйте, че съдържанието и информацията не трябва да се губят сред графики, снимки или клип арт изображения. Ето няколко съвета за най-доброто използване на изображения в електронното обучение:

- Използвайте изображение, което подкрепя текста;
- Никога не използвайте изображение само за да запълните областта на съдържанието, а само когато то добавя стойност. В противен случай изображението се превръща в разсейващ фактор за ученето, въпреки че може да е визуално привлекателно;
- Вземете решение за вида на изображенията, които ще се използват. Бъдете последователни по отношение на формата на изображенията.

Препоръчани ресурси:

[Снимките в Canva](#) предоставят безплатни изображения, които можете да използвате за своите курсове

Добавете аудио, за да предложите по-интерактивно съдържание.

Изборът на аудио, независимо дали става въпрос за аудио презентации или дори за фонова музика, може да подобри взаимодействието и да предложи по-интерактивно и ангажиращо учебно преживяване. Обучаемите ще бъдат дълбоко въввлечени в курса за електронно обучение, ако трябва да добавите някои подходящи аудио елементи, като например аудиобазирани сценарии, фирмена музика или дори фонове звуци, които са свързани със съдържанието. При избора на аудиоматериал имайте предвид, че трябва да изберете висококачествен аудиоматериал и ясни вокали (ако включвате аудиоматериали с озвучаване). Не забравяйте да не използвате аудио по време на цялата сесия за обучение, тъй като това може да бъде разрушително за обучаемите.

Ето няколко съвета за най-доброто използване на аудио в електронното обучение:

- Синхронизацията на аудиото с елементите на екрана е много важна за разбирането от страна на обучаемите;
- Звукът не трябва да бъде дословен на текста на екрана, а да бъде обяснителен и да изпълнява функцията на екранния четец, като по този начин подсилва текста и графиките;
- Тонът, скоростта на разказа и акцентът също са важни елементи, за които трябва да се погрижите.

Препоръчани ресурси:

[Audacity](#) е аудиоредактор за запис, нарязване и смесване на аудио.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Подкрепата на Европейската комисия за издаването на тази публикация не представлява одобрение на съдържанието, което отразява единствено възгледите на авторите, и Комисията не носи отговорност за използването на съдържащата се в нея информация.

2) Създаване на анимации

Анимациите могат да се основават на текст, изображения или и на двете, като могат да бъдат 2D или 3D. Те са основните атракции в електронното обучение. По-долу ще намерите няколко съвета за най-доброто им използване в електронното обучение:

- Имайте предвид фактора на обучение. Анимациите имат за цел да подобрят обучението, а не просто да привлекат вниманието на учащите.
- Дискретно използвайте скоростта и елементите на анимацията. Избягвайте преувеличенията: в идеалния случай използвайте едно или две едновременно, за да може обучаемият да се съсредоточи върху тях. Обърнете внимание и на скоростта.
- Ако решите да използвате анимация на персонаж, трябва да се погрижите и за движенията на ръцете и жестовете.

Препоръчани ресурси:

[Canva](#) е уебсайт за създаване на анимации

3) Създаване на интерактивни PDF файлове

Можете лесно да **добавите движение към PDF файла**, като използвате софтуер за електронно обучение или уеб приложение за добавяне на видеоклип към PDF файла. Най-лесно е да вградите съществуващ видеоклип от приложение за споделяне като YouTube. За да видите видеоклипа, вашият PDF файл трябва да бъде отворен, докато онлайн обучаемият е свързан с интернет. Освен това можете да вградите бутони, които свързват вашия читател с приложения, онлайн магазини, библиотеки или справочници. **Бутоните** могат да се използват и за навигация. Бутони като стрелки или изображения могат да разширят възможностите на вашия онлайн обучаем, което е особено полезно за устройства със сензорен екран, които може да нямат аналогови клавиатури. PDF файловете в електронното обучение трябва да включват икони на социалните медии, за да направят преживяването по-завладяващо и да добавят социална интерактивност. Просто се уверете, че бутоните са ясно обозначени, за да не бъдат пренебрегнати.

Добавянето на **аудиозаписи в PDF файловете** може да бъде наистина полезно. Ако например учите по време на път, можете да прочетете гласово целия документ. Можете да включите аудиоклипове за казуси или да запишете глас зад кадър за някои части от учебния материал. Аудиозаписите могат да бъдат заглушавани по желание или може да се избере преводна версия. Това е идеално за онлайн обучаеми със специални нужди, като например тези със зрителни увреждания. Може да се включат и фонове звуци, които да успокояват и поддържат концентрацията на учащите.

PDF файловете в електронното обучение имат допълнителното предимство на **галериите с картинки, които могат да се превъртат**. Изображенията могат да се качват на слоеве, така че читателят да може да ги прелиства, без да утежнява значително документа. Снимките могат да се надписват и да се свързват с аудиоклипове, които могат да останат плоски, да изскачат или да подсказват формати на цял екран.

Друг полезен аспект са хипервръзките. Хипервръзките могат да свържат онлайн обучаемите с приложението, речника или справочните материали в по-късни или по-ранни модули. Можете също така да пренасочите онлайн обучаемия от страницата със съдържанието към съответния модул или страница. Някои връзки изискват достъп до интернет в реално време, докато други

могат да функционират [офлайн](#). Връзките трябва да бъдат вътрешни, като прикачвате препратки като част от вашия курс за електронно обучение. По този начин онлайн обучаемите получават по-гъвкаво и удобно изживяване, тъй като не им се налага да се притесняват за пакети с данни и Wi-Fi.

Важното е да се включат елементи, които подкрепят целите и резултатите от обучението. Целта е да се създаде по-поглъщащо учебно преживяване, което да предлага по-голяма стойност на онлайн обучаемите. А не да ги заслепявате със свръхмодерни медии.

Препоръчани ресурси: [Adobe](#)

4) Създаване на интерактивни видеоклипове

Видеоклиповете са идеалният избор за лекции и сценарии за обучение. Обучаемите могат да получат увлекателно обучение, проведено от дистанционен инструктор или като допълнение към курс за електронно обучение. Най-важното е, че видеоклиповете могат да се запазват за по-късна употреба, което може да спести време и ресурси. Благодарение на новите и лесни за използване технологии, които са на разположение днес, можете да разработвате видеоклипове от най-високо ниво, дори и да не разполагате непременно с опит или ноу-хау в областта на аудиовизуалните технологии. Какво трябва да имате предвид при създаването на видеоклипове:

- Видеоклиповете трябва да са кратки и ясни. Средностатистическият ученик трудно обръща внимание на учебни видеоклипове за повече от 3-5 минути.
- Най-добре е видеоклиповете да се използват като малки учебни материали с кратки послания.
- Използвайте социални платформи за обучение, за да предоставяте видеоклипове.

Мултимедията играе решаваща роля за ефективността на електронното обучение. Тя обаче се нуждае от подробен дизайн и инструктивен подход, за да може всеки елемент на мултимедията да изпъкне и да допринесе за процеса на обучение. Ефективната мултимедийна стратегия може да направи резултатите от обучението много по-ефикасни и ефективни.

Препоръчани ресурси:

[H5P](#) е уебсайт за създаване на интерактивни видеоклипове

5) Създаване на образователни игри

Създаването на забавно образователно преживяване, докато се набиват необходимите уроци, обикновено води до дълбоки компромиси и в двете страни¹³. Дори само това, че позволява на играчите да влачат отговорите си в контейнер, може да помогне на учащите да се свържат по-добре с това, което учат, и може да им помогне да визуализират по-добре решенията. Съвременните хора са бомбардирани с информация от всички страни, което ги е направило по-склонни да отхвърлят всяка информация, която не задържа вниманието им за повече от

---

¹³ Услуги за проектиране и разработване на игри. 2022. *5 съвета за по-ангажиращи образователни игри*. [Онлайн] Достъпно на: <<https://workinman.com/tips-for-better-educational-games/>> [Посетено на 28 август 2022 г.].

минута¹⁴. Тази намалена способност за задържане на вниманието означава, че в цифровото учебно съдържание трябва да се използват стратегии в цифровото обучение, които да поддържат обучаемите ангажирани, мотивирани и забавни през цялото времетраене на модула или курса.

Обучението чрез игри е един от най-популярните и ефективни начини за ангажиране, мотивиране и забавление на учащите, като същевременно им помага да усвояват умения и да ги прилагат във виртуална среда. Игровите елементи, използвани в обучението чрез игри, са насочени към вътрешните мотиви на отделните учащи, като например победа, съревнование и възнаграждение, поради което са толкова ефективни, за да гарантират, че предоставяната информация се усвоява и запазва.

Препоръчани ресурси:

[H5P](#) е уебсайт за създаване на учебни материали, базирани на игри

---

¹⁴ Bull, С., 2022 г. *Как да ангажираме отдалечени обучаеми, използвайки игровизация с LMS, базирана на облак.* [онлайн] eLearning Industry. Достъпно на адрес: <<https://elearningindustry.com/how-engage-remote-learners-using-gamification-with-cloud-based-lms>> [Посетено на 28 август 2022 г.].

Инструменти и методи за осигуряване на качеството

Какво е осигуряване на качеството?

Осигуряването на качеството е един от ключовите аспекти при разработването на даден курс. Това е тема, която обикновено се пренебрегва. Това може да се случи, тъй като лицето или групата от хора, които разработват курса, са съсредоточени върху това да гарантират, че всички теоретични и практически теми присъстват в разработвания курс. Разработчиците трябва да помнят, че без правилна стратегия за осигуряване на качеството курсът винаги ще бъде неоптимален поради липса на познания за нуждите на обучаваните, точността на темите и цялостното качество на материалите и модулите.

С тази глава възнамеряваме да предоставим помощ на разработчиците, които искат да осигурят качество на своя курс. Тя има за цел да даде ясна представа за това какво представлява осигуряването на качеството, кои процеси е важно да се въведат в действие, коя е най-разпространената терминология по темата и накрая, да предостави набор от инструменти и методи, за да се гарантира постигането на качество.

Разработчикът на курсове трябва да е наясно с най-разпространения жаргон, използван в тази област на разработване на курсове. Някои от тези термини са следните:

- "Валидиране: уверение, че продуктът отговаря на договорените нужди
- Проверка: съответствие с изискванията
- Прецизност: повтарящи се измервания в тясна група
- Точност: близост на мярката до истинската стойност
- Толеранс: обхват на приемливите резултати" (McClintock, 2016)

След като има ясна представа за това какъв жаргон се използва при разработването на план за осигуряване на качеството, разработчикът трябва да е наясно, че има поне три основни процеса, които трябва да се въведат. Тези три процеса за управление на качеството са прости, но въпреки това тяхното прилагане е от ключово значение за получаването на най-добри резултати. Процесите са следните:

- Определяне на изискванията и стандартите за качество на курса;
- Одит на изискванията за качество и резултатите от контрола на качеството, за да се гарантира, че се използват подходящи стандарти за качество;
- Наблюдавайте и записвайте резултатите от дейностите по качеството, за да оценявате ефективността и да препоръчвате необходимите промени.

Какви методи и инструменти мога да използвам, за да гарантирам качеството на курса?

За да се осигури подходящо качество на курса, могат да се използват разнообразни инструменти, методи и техники. В настоящата глава възнамеряваме да предоставим на разработчиците на курсове широк набор от инструменти, като не е необходимо всички те да се използват едновременно, може да се избере от следния списък кои са най-подходящи за разработването на курса. Представените инструменти могат да се използват в комбинация, за да се осигурят по-успешни резултати. Най-използваните и полезни инструменти/методи са:

1. Мозъчна атака: "Мозъчната атака е метод за групово решаване на проблеми, който включва спонтанния принос на творчески идеи и решения. Тази техника изисква интензивна, свободна дискусия, при която всеки член на групата се насърчава да мисли на глас и да предлага възможно най-много идеи въз основа на разнообразните си

- знания." (Bernstein, 2017)¹⁵ . Тази техника, когато се използва в рамките на лъжичката за осигуряване на качество, осигурява решаване на проблеми с латерално мислене, което е важно за повишаване на качеството на курса.
2. Анализ на силовите полета: Анализът на силовите полета, известен още като FFA, е инструмент, който се използва за анализ на идеи чрез създаване на групи от характеристики или фактори, които са за (за) или против (против) идеята в дискусиата (McClintock, 2016)¹⁶ .
  3. Техника на номиналната група: Номиналната групова техника (НГТ) е подобна на мозъчната атака в много отношения. При NGT разработчиците "започват да записват идеите си, след което избират коя идея им се струва най-добра. След като членовете на екипа са готови, всеки представя любимата си идея, а след това предложенията се обсъждат и приоритизират от цялата група, като се използва точкова система. NGT комбинира оценките за важност на отделните членове на групата в крайните претеглени приоритети на групата". (ASQ Quality Press., s.d.)¹⁷ .
  4. Диаграми на причините и следствията: Диаграмите на причините и следствията "са графичен инструмент, използван за изследване и показване на възможните причини за определен ефект" (Institute for Healthcare Improvement, s.d.)¹⁸ . Той дава на разработчика разбирането, че има много причини, които могат да допринесат за даден ефект, осигурява графично изобразяване на връзките на причините с ефекта и помага да се определят областите на подобрение.
  5. Блок-схеми: "Блок-схемите показват логическите стъпки в даден процес и как са свързани различните елементи в системата. Те могат да се използват за определяне и анализ на потенциални проблеми при планиране и контрол на качеството." (McClintock, 2016) Този процес очертава логическите стъпки за завършване на дадена дейност и по този начин разработчиците могат да определят къде могат да възникнат проблеми с качеството и разработчикът може да подходи превантивно към тях.
  6. Контролни листове: Контролните листове се използват за събиране и организиране на информация. Те са особено ефективни при инспекции, тъй като позволяват да се съсредоточите върху конкретния атрибут, който може да допринесе за проблем с качеството.

---

¹⁵ Bernstein, C. (June de 2017). <https://www.techtarget.com/whatis/definition/brainstorming>. Obtido de whatls.com: <https://www.techtarget.com/whatis/definition/brainstorming>

¹⁶McClintock, T. (2016). Инструменти и техники, полезни при планирането, осигуряването и контрола на качеството. (G. Knowledge, Ed.) Експертна справочна поредица от бели книги. Obtido de <https://d1wl9nui6miy8.cloudfront.net/media/965849/wp-tools-and-techniques-useful-in-quality-planning.pdf>

¹⁷ASQ Quality Press. (s.d.). <https://asq.org/quality-resources/nominal-group-technique>. Obtido de [asq.org](https://asq.org/quality-resources/nominal-group-technique): <https://asq.org/quality-resources/nominal-group-technique>

¹⁸Институт за подобряване на здравеопазването. (s.d.). <https://www.ihl.org/resources/Pages/Tools/CauseandEffectDiagram.aspx>. Obtido de <https://www.ihl.org/>: <https://www.ihl.org/resources/Pages/Tools/CauseandEffectDiagram.aspx>

7. Сравнителен анализ: Бенчмаркингът е една от най-разпространените стратегии за разработване на планове за качество. Тази стратегия включва сравняване на текущия проект/курс с подобни проекти/курсове. "Този процес генерира идеи за подобрене и осигурява стандарт за измерване на резултатите в областта на качеството. Бенчмарковете могат да бъдат създадени на базата на различни стандарти, включително опит по други проекти в рамките на компанията, опит на доставчици извън компанията или публикувани индустриални стандарти." (McClintock, 2016)
8. Проектиране на експерименти: Проектирането на експерименти е процес на разглеждане на сценариите "какво ще стане, ако" с ограничен брой проби, за да се определи оптималното решение за подобряване на качеството. Това е статистически метод, който идентифицира променливите, които ще имат най-голям ефект върху качеството на проекта/курса.
9. Диаграми на сродство: Диаграмите на сродство се използват за организиране на голям брой идеи за преглед и анализ. Това е отличен инструмент за организиране на големи количества идеи и данни в смислени групи чрез намиране на връзки между идеите. Тя улеснява прегледа и анализа на данните.

Заклучение

В заключение, процесът на качество е от ключово значение за всеки проект и трябва да се прилага и при разработването на висококачествени курсове. За да приложи последователен процес на качество, разработчикът не трябва да забравя трите основни стъпки на прилагането му и да е наясно, че процесът на качество е движещ се елемент на разработката, което означава, че той ще присъства във всички фази на разработването на курса.

Разработчикът трябва да има предвид разнообразната терминология, която може да се използва при разработването и следването на плана за управление на качеството. Разработчикът трябва да е наясно не само с терминологията, но и с множеството инструменти и методи, които може да използва. Тази глава предостави на разработчика на курсове много инструменти и методи, които могат да се използват самостоятелно или в комбинация един с друг, за да се постигнат по-ефективни резултати. Разработчикът трябва да държи хоризонтите си отворени и да разбере, че процесът по качеството никога не е завършен.

Признаване на микроуверения

Значението и стойността на признанието

В основата на проекта MicroVET стоят две ключови концепции, които подчертават значението на признаването на обучението, провеждано в курсове, водещи до микроуверения:

- На първо място, признаването на факта, че ученето се осъществява в много различни учебни среди - формални, неформални, самостоятелни - извън тези, които се предоставят в рамките на официалната национална образователна система, независимо от нивото на индивидуалните постижения в рамките на задължителното образование или след него.
- Второ, концепцията за учене през целия живот, която изрично признава, че нито един предмет или професионална дисциплина не съществуват в статичен вид. По-скоро с темпото на промените, иновациите и използването на цифровите технологии се налага хората непрекъснато да се обновяват, преработват и преквалифицират.

В светлината на тези две съображения както създателите на политики, така и работодателите осъзнаха потенциала на неформалното и самостоятелното учене като безценно средство за подобряване на човешкия капитал. Пазарът на труда косвено признава реалността на ценното обучение и набор от умения по силата на скалата на заплащане, която признава и възнаграждава опита.

Проблемът на този подход обаче е, че му липсва конкретност, няма официален, обективен начин за идентифициране и кодифициране на индивидуалното обучение, умения и опит. За всеки човек често се случва да не разпознава собствените си таланти и способности, учене и развитие, както и таланти, а още по-малко стойността, която те могат да носят за другите. Освен това, дори в случаите, когато индивидът признава талантите и способностите си, съществува допълнителният проблем да може да предостави обективни доказателства на настоящите потенциални (нови) работодатели за своите способности и потенциал. Може да се разбере, че един структуриран подход, основан на съгласувана програма от компетентности, би подпомогнал индивидуалния напредък и признаване по отношение на сравнимостта, напредъка и възможността за прехвърляне, когато участниците могат да докажат завършването и постигането им.

Според CEDEFOP¹⁹ относно валидирането на неформалното и самостоятелното учене "значението на квалифицираните и знаещи граждани за Европа се простира отвъд формалното образование до ученето, придобито по неформален или самостоятелен начин. Гражданите трябва да могат да демонстрират какво са научили, да използват това обучение в своята кариера и за по-нататъшно образование и обучение." Това твърдение е в основата на усилията, свързани с признаването на микроуверения - предоставяни предимно в рамките на неформалното образование - разработени по методологията MicroVET. Тъй като микроуверенията са новост, дори ако и когато се предоставят като формално образование, предизвикателствата при признаването са сходни. Както ще видите, предизвикателството е поне тристранно:

- Създаване на система за валидиране на курсовете на MicroVET, която ясно да демонстрира наученото;
- Представянето им в рамките на процес на сертифициране, който помага на работодателите, както и на самите обучаеми, да разберат какво означават валидираните знания, умения и компетентности;

¹⁹ <https://www.cedefop.europa.eu/en/projects/validation-non-formal-and-informal-learning>

- Приспособяване на процеса на валидиране и сертифициране към изискванията на доставчиците на формално образование, особено в областта на професионалното образование и обучение и висшето образование.

За да се справи с първото предизвикателство, методологията на MicroVET включва рамка за определяне и демонстриране на очакваните резултати от обучението и система за осигуряване на качество, която осигурява безопасното им валидиране.

Способността за разпознаване и валидиране на компетенциите има допълнителното предимство да улесни постъпването или напредъка в по-нататъшно формално образование в рамките на дадена кариера, да подпомогне навлизането в нови кариерни пътеки и напредъка в настоящата кариера или да открие възможност за придобиване или развиване на допълнителни компетенции, за да може да се обмисли промяна на кариерата.

Чрез осигуряването на ускорен път за надграждане и затвърждаване на неформалното и самостоятелното учене се повишава значително мотивацията и ангажираността в самостоятелното учене. Възможността за осигуряване на кредити и/или освобождаване от курсове или алтернативни програми за преквалификация или преобразуване би била рентабилна, ефективна и взаимноизгодна за лицата, доставчиците на курсове, настоящите и бъдещите работодатели.

Още по-важно е, че чрез улесняване на интеграцията на образованието и обучението, които се предлагат от рамки с гарантирано качество като MicroVET, динамиката на обучението и качеството на обучението на пазара на труда или за него следва да се подобрят значително. От гледна точка на създателите на политики или социално отговорните работодатели могат да се идентифицират и социални ползи, тъй като признаването на нови видове учене - като например микрокредитирането - също така дава възможност за подобряване на по-голямата справедливост по отношение на достъпа до образователни възможности, което на практика е втори шанс за тези, които може би не са успели да се възползват напълно от формалното образование, тъй като може би са отпаднали твърде рано. Съществува и допълнително измерение, свързано с поколенията, тъй като в миналото образователните възможности може да са били ограничени до по-малка част от дадена възрастова група в сравнение с настоящото предлагане.

Във време, когато много държави - членки на ЕС, приемат голям брой възрастни бежанци на различни вълни, освен социалните, културните и езиковите бариери, основно предизвикателство е да се намерят начини за признаване и ускорено прилагане на съществуващите квалификации, умения и опит и - ако е необходимо - за адаптирането им към реалностите на европейския пазар на труда или на държавата - членка на ЕС. Интеграцията в пазара на труда на определена държава-членка е от изключителна важност, като носи ползи за социалното и психическото здраве и благосъстояние на хората и спестява значителни средства на правителствата по отношение на финансовата подкрепа. Намирането на начини за улесняване на неформалното и самостоятелното учене е нещо, което и създателите на политики, и потенциалните работодатели имат взаимен интерес да разрешат възможно най-бързо и икономически ефективно. Микроудостоверенията, особено ако и когато са разработени в рамките на финансиране от ЕС и по този начин са достъпни безплатно или на минимална цена, също подобряват достъпността на образователната система.

По подобен начин признаването на неформалното учене е в основата на постигането на целите за равенство между половете в Европейския стълб на социалните права. Една от основните цели е да се повиши значително равнището на заетост на жените. Свързаният с това план за действие също така предполага, че до 2030 г. поне 60 % от всички възрастни трябва да участват в обучение всяка година. Постигането на тази цел, осигуряването и признаването на микроудостоверения с гарантирано качество е икономически ефективен и реалистичен

подход. Особено за жените с по-ниска степен на формално образование или за тези, които са отсъствали от пазара на труда за по-дълъг период от време, микроудостоверенията, ако са напълно признати, могат да бъдат входна врата.

Следва да се отбележи, че извън европейския контекст достъпът до образование за маргинализирани или по-необлагодетелствани групи е сред приоритетите на ООН след приемането на Целите [за устойчиво развитие \(ЦУР\)](#). По-специално, ЦУР4 има за цел до 2030 г. "да се осигури приобщаващо и справедливо качествено образование и да се насърчат възможностите за учене през целия живот за всички".

Връзката между валидиране и признаване

От 1996 г. насам, когато ОИСР за първи път официално признава реалността на ученето през целия живот, министрите на образованието се споразумяват да разработят съвместно стратегии за възприемане на концепцията за учене от люлката до гроба, включваща формално, неформално и самостоятелно учене, която постепенно се издига както в националния, така и в международния политически дневен ред. За възрастните е много вероятно ученето, което се провежда у дома, на работното място, в интернет или другаде, да е много по-важно, подходящо и значимо от това, което се провежда в официална среда²⁰.

Основното предизвикателство е, че това учене не е добре разбрано, видимо и, което е по-важно, измеримо и следователно не може да бъде оценено. Възможността за регистриране на такова обучение и умения би допринесла за преносимостта на даден набор от умения и резултати от обучението.

Въвеждането на Европейската квалификационна рамка (ЕКР) на равнище ЕС във връзка с нарастващото движение в международен план към формални учебни програми, основани на компетентности, с ясно изразени резултати от обучението под формата на знания, умения и компетентности, подкрепя опитите за по-пълно обхващане на индивидуалните постижения в която и да е сфера, качество или етап от кариерата. На базата на това развитие препоръката на Съвета на ЕС относно валидирането на неформалното и самостоятелното учене от 2012 г. даде допълнителен тласък на процеса на привеждане в съответствие с целта да се свърже ученето от образователните институции, (формалното) с обучението в предприятието, онлайн ученето на гражданското общество и накрая ученето от ежедневните дейности, които се извършват на работното място, в свободното време и у дома. Курсовете за микрокредитиране също могат да послужат за систематизиране на такова обучение, водещо до признато сертифициране.

Проектът за микропрофесионално образование и обучение изрично се основава на намерението да се осигури признаване и валидиране. Използване на рамки на ЕС като ECVET и ECTS.

ECVET, Европейската система за кредити в професионалното образование и обучение, е техническа рамка за трансфер, валидиране и, когато е уместно, натрупване на резултати от обучението на физически лица с цел придобиване на квалификация. Инструментите и методологията на ECVET включват описание на квалификациите в единици резултати от ученето със съответните точки, процес на прехвърляне и натрупване и допълнителни

---

²⁰ https://www.researchgate.net/publication/233317772_Informal_Learning_in_the_Workplace
[https://educationresearch.pressbooks.com/chapter/informal-learning/#:~:text=\(2015\)%20описва%20информационното%20обучение%20като%20силно%20структурирано%20условие.](https://educationresearch.pressbooks.com/chapter/informal-learning/#:~:text=(2015)%20описва%20информационното%20обучение%20като%20силно%20структурирано%20условие.)
<https://kennisopenbaarbestuur.nl/media/255094/leren-op-de-werkplek-wat-weten-we-over-informeel-leren.pdf>

документи, като споразумения за обучение, протоколи от записвания и ръководство за потребителите на ECVET.

MicroVET има амбициозната цел да организира и някои микрокредитни курсове, които могат да бъдат част от ECTS - Европейската система за трансфер на кредити, основен инструмент в Болонския процес. Тя е инструмент на Европейското пространство за висше образование за повишаване на прозрачността на обучението и курсовете. Тя помага на студентите да се придвижват между държавите и да признават своите академични квалификации и периоди на обучение в чужбина. ECTS позволява кредити, получени в едно висше учебно заведение, да бъдат зачетени за квалификация, придобита в друго. Кредитите по ECTS представляват обучение, основано на определени резултати от обучението и свързаното с тях работно натоварване.

За да се постигне признаване, методологията MicroVET предлага курсове, които са съгласувани и могат да бъдат интегрирани в системата ECVET. Самото ECVET е изрично разработено, за да даде на хората по-голям контрол върху индивидуалния им учебен опит и да направи по-привлекателно придвижването между различни държави и различни учебни среди. Системата има за цел да улесни валидирането, признаването и натрупването на свързани с работата умения и знания, придобити по време на престой в друга държава или в различни ситуации. Тя следва да гарантира, че този опит допринася за професионалната квалификация. ECVET цели по-добра съвместимост между различните системи за професионално образование и обучение (ПОО), съществуващи в Европа, и техните квалификации. Тя има за цел да създаде техническа рамка за описване на квалификациите по отношение на единици резултати от ученето и включва процедури за оценяване, трансфер, натрупване и признаване.

ECVET се основава на следните елементи, които подпомагат признаването:

- Резултати от ученето - изложения на знания, умения и компетентности, които могат да бъдат постигнати в различни контексти на учене.
- Единици резултати от обучението, които са компоненти на квалификациите. Единиците могат да бъдат оценявани, валидирани и признавани.
- ECVET точки, които предоставят допълнителна информация за единиците и квалификациите в цифрова форма, като правилото е, че 25-30 учебни часа се равняват на 1 ECVET точка.
- Кредит за оценени единици. Кредитите могат да се прехвърлят и натрупват за придобиване на квалификация.

Съобразяването на валидирането и сертифицирането на MicroVET с ECVET има за цел да подпомогне работодателите да разберат на какво са еквивалентни тези микрокредити, да даде възможност на учащите да получат признание за това предишно обучение, в случай че продължат по официални пътища на ПОО (или ВУЗ), но също така да подпомогне отделните учащи да разберат и да отбележат своето обучение.

